



До спеціалізованої вченої ради Д 08.051.03
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, професора ФРОЛОВОЇ Тетяни Олександрівни
на дисертаційну роботу

ПАЩЕНКО Ольги Вячеславівни
на тему «Інвестиційні стратегії країн в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і
міжнародні економічні відносини

Актуальність обраної теми дослідження

Розвиток сучасної системи міжнародних економічних відносин відбувається під впливом зростаючої глобалізації світової економіки, що стало логічним продовженням світових господарських зрушень на зламі століть. Економічний розвиток у цілому, а також господарське життя окремих країн і регіонів суттєво модифікується, зазнаючи впливу нових факторів і чинників. Глобалізація викликає багатоманітні й неоднозначні наслідки, які в першу чергу впливають на фінансовий сектор, а їх позитивний або негативний вектор багато у чому залежить від рівня розвитку національної економіки, позиції країни у світовому господарстві, її участі у процесах інтернаціоналізації та транснаціоналізації. Жодна країна не може лишатися осторонь цих процесів. Вони пов'язані з особливостями утвердження постіндустріальних технологій виробництва, поглиблення міжнародного поділу праці, перетворенням інформації, інтернаціональної за своєю суттю, в основний виробничий ресурс суспільства, соціалізацією економічних процесів, демократизацією політичних інституцій, поглибленням транснаціоналізації. Що в свою чергу обумовлює формування усталених каналів міжнародної науково-технологічної, виробничої, інвестиційно-фінансової взаємодії національних економік, вирішальним чином впливає на умови

і параметри їх конкурентоспроможності, модифікуючи при цьому стратегії розвитку у такому глобальному інвестиційному середовищі.

Оскільки інвестиції є головною рушійною силою економічного розвитку, їх мобілізація і забезпечення притоку в економіку країни сприяє також досягненню цілей сталого розвитку, є пріоритетом для всіх країн і зокрема для країн, що розвиваються. Тому перед урядами постає завдання формування інвестиційних стратегій, спрямованих на забезпечення максимізації економічно-соціального ефекту з урахуванням та мінімізацією можливих ризиків для всіх учасників інвестиційного процесу, а також встановлення взаємозв'язку їх цілей з визначеною метою національних стратегій розвитку країн, що обумовлює актуальність системних досліджень у цьому напрямі. У зв'язку з вищезазначеним саме необхідність дослідження теоретичного обґрунтування інвестиційних стратегій країн, формалізація механізму та ідентифікація інструментів їх реалізації в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі, пошук напрямів удосконалення інвестиційних стратегій країн з урахуванням їх переваг, можливих ризиків та провідних факторів середовища формування та реалізації надає дисертаційній роботі Пащенко О.В. важливу наукову та практичну значущість.

Аналіз мети та задач дослідження, теоретичних і методичних положень та практичних результатів роботи дають підставу зробити висновок, що тема дисертації цілком відповідає її змісту, а сама робота логічно структурована.

Зв'язок теми дисертації з пріоритетними напрямами розвитку науки, державними та галузевими науковими програмами

Дисертація Пащенко О.В. виконана в межах трьох науково-дослідних тем кафедри міжнародної економіки і світових фінансів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара: «Концептуальні основи економічної політики країн світу в контексті досягнення цілей розвитку тисячоліття» (номер державної реєстрації 0115U002391, 2015-2017 рр.), де особисто автором виявлені особливості та інструменти реалізації інвестиційних стратегій країн-

членів регіональних інтеграційних об'єднань, «Сучасні детермінанти світогосподарського розвитку» (номер державної реєстрації 0113U000601, 2013-2015 рр.), де автором визначено ризики та можливості реалізації інвестиційних стратегій країнами в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі, «Глобальні виклики сталого розвитку світового господарства» (номер державної реєстрації 0116U00335, 2016-2018 рр.), де особисто автором визначені перспективи реалізації інвестиційних стратегій країн-членів регіональних інтеграційних об'єднань.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, ступінь і повнота вирішення поставлених завдань

Наукові положення, методичні розробки, висновки і рекомендації, які представлені в дисертації, є теоретично обґрунтованими і базуються на методологічних засадах економічної теорії, розробках вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з проблем міжнародного інвестування та розвитку інвестиційних стратегій на державному рівні.

Основні теоретичні положення, висновки та пропозиції мають достатню наукову обґрунтованість, що підтверджується логікою наведених доказів, достатньою аргументованістю, мотивованим використанням теоретичної, практичної і законодавчої бази та науково-обґрунтованих методів економічних досліджень. Для вирішення поставлених наукових завдань у роботі було використано широкий спектр як загальнонаукових, так і спеціальних методів, що використовувались: історико-логічний метод, структурного аналізу, наукової абстракції, методи теоретичного та системного узагальнення, аналізу та синтезу, методи кількісного та якісного аналізу, аналогій, аналізу динамічних рядів, компаративного аналізу, методи логічного та системно-комплексного підходів, метод групувань, кореляційно-регресійного аналізу, статистичний та графічні методи.

Достовірність та обґрунтованість отриманих наукових положень та результатів зумовлюється ефективним використанням автором фундаментальних положень

економічної теорії, теорій розвитку та глобалізації, фінансів, міжнародної економіки, праць провідних вітчизняних і зарубіжних учених, досліджень експертів та аналітиків міжнародних корпорацій, звіти та аналітичні публікації міжнародних організацій та форумів (ЮНКТАД, Світового банку, СОТ, ОЕСР, МБРР, МВФ, Європейської комісії, Міністерств зовнішніх справ країн, Всесвітнього економічного форуму, Центру досліджень економічної політики, Міжнародного центру з питань торгівлі та сталого розвитку), а також Законів України, Постанов Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України.

Структура дисертації збалансована і побудована в логічній послідовності до автентичного процесу дослідження здобувача, що забезпечує досягнення окресленої мети дисертаційного дослідження і вирішення поставлених задач. Даній дисертаційній роботі притаманні цілісність, окремі підрозділи логічно поєднані між собою, чим забезпечується композиційна єдність та системність дослідження. Текстовий матеріал дисертації містить аналітичні таблиці, рисунки та схеми, що свідчить про вміння автора опрацьовувати й узагальнювати матеріал, а структурно-логічна схема самої роботи вказує на володіння автором прийомами наукового дослідження. Тому є всі підстави підтвердити належний рівень розробки й обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій у дисертації О.В. Пащенко.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих автором працях

Результати дисертаційної роботи досить повно відображено дисертантом самостійно та у співавторстві у 16 наукових працях, з них: 1 колективна монографія, 4 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз даних, 8 – в інших виданнях. Загальний обсяг опублікованих праць, що належить особисто автору, становить 6,9 д. а.

Опубліковані праці віддзеркалюють основні положення і наукові результати дисертації.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Дисертація характеризується цілісністю і послідовністю висвітлення матеріалу, складається з трьох розділів, які знаходяться у логічному взаємозв'язку та у комплексі розкривають досліджувану проблему, повною мірою висвітлюють авторські рекомендації.

У дисертації сформульовані положення, сукупність яких є теоретичним обґрунтуванням та вирішенням важливої наукової проблеми, яка полягає у поглибленні теоретичних засад формування інвестиційних стратегій країн та формалізації механізму їх реалізації в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі.

Перша група проблем, що піднімаються у дисертації, пов'язана із розкриттям та узагальненням теоретичних підходів до формування інвестиційних стратегій країн, поглибленням концепції регіоналізації міжнародної торгівлі з урахуванням інвестиційної складової, удосконаленням класифікації міжнародних інвестиційних угод та систематизацією інституційних засад формування інвестиційних стратегій країн. Автором досліджено визначення поняття «інвестиції» вітчизняними та зарубіжними вченими (с. 37 – с. 39); узагальнено наукові підходи щодо визначення поняття «прямі іноземні інвестиції» (с. 39 – с. 40) та теоретичні концепції прямого іноземного інвестування (Додаток А, табл. А1), що дало змогу надати ППІ якісну характеристику (с. 40 – с. 42) та визначити мотиви прямого іноземного інвестування, які по-різному впливають на прийняття стратегічних рішень урядами країн з приводу їх інвестиційної діяльності (с. 43); проаналізовано позитивні та негативні наслідки прямих іноземних інвестицій (с. 44 – с. 45). Автор підкреслює, що наслідки прямого іноземного інвестування є суперечливими та асиметричними і жорстка конкуренція на світовому ринку прямих іноземних інвестицій вимагає від урядів країн формування правових підстав для належного функціонування іноземного капіталу всередині країни, звичайно, з огляду на міжнародні тенденції. Тому завданням урядів країн є формування інвестиційної стратегії, яка б враховувала усі аспекти іноземного інвестування, при цьому максимізуючи національну вигоду (с. 45).

На основі наукової дискусії відносно поняття стратегії (с. 46 – с. 50) підкреслено ключову роль інвестиційної стратегії у забезпеченні досягнення цілей розвитку

країни та удосконалено визначення сутності поняття «інвестиційна стратегія країни», яке, на відміну від мікроекономічних підходів, доцільно трактувати як детальний, усебічний комплексний, поетапний (розробка та затвердження; реалізація; моніторинг, оцінювання, контроль за реалізацією; перегляд стратегії) план дій держави, що передбачає встановлення основних пріоритетних напрямків прямого іноземного інвестування країни та спрямований на досягнення визначених цілей та елементами якої є: мета, цілі, завдання (регіональні та секторальні), принципи, прогнози, плани та програми, інвестиційна політика, механізм реалізації інвестиційної стратегії як ключовий її компонент (с. 48).

Позитивною, на думку опонента, є обширна добірка інформації щодо теоретичних основ розробки та реалізації інвестиційної стратегії країни із виокремленням їх етапів, що складаються з: аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища країни; постановки стратегічної мети; визначення комплексу цілей, завдань та принципів; прогнозування, планування та програмування; розробки інвестиційної політики та вибір інструментів реалізації інвестиційної стратегії; реалізації стратегії (механізму); моніторингу, оцінки та контролю її виконання; перегляду стратегії (с. 49 – с. 55), що дозволило класифікувати стратегії розвитку країн (експортоорієнтована, імпортозаміщення, ліберальна, регулююча, мобілізаційна) та її стратегічні цілі за критеріями перспектив участі країни в міжнародному поділі праці та послаблення або посилення протекціоністського характеру діяльності країни (с. 58 – с. 59, табл. 1.3) і диференціювати інвестиційні стратегії залежно від рівня розвитку економіки та векторів розвитку країни за критерієм зовнішньоекономічних пріоритетів на торговельно-експансіоністську, торговельно-інвестиційну, інвестиційно залежну (с. 61, табл. 1.4).

Узагальнення історичної наукової думки щодо визначення поняття «регіоналізація» дозволило автору виявити, що недостатньо дослідженим залишається визначення регіону в міжнародній економіці та процесах міжнародної регіоналізації (с. 63); досліджено етапи міжнародної регіоналізації (с. 65) та надано авторське визначення поняття «міжнародна регіоналізація» (с. 66), головними суб'єктами якої є національні економіки та регіональні інтеграційні об'єднання

(с. 67); розкриті передумови інтенсифікації, диверсифікації, мотиви укладання регіональних торговельних угод (с. 67 – с. 69, рис. 1.3). Досліджуючи багатосторонні правові норми СОТ та форми регіональних інтеграційних об'єднань (с. 70 – с. 72), автор доводить, що на практиці система формування зазначених об'єднань відбувається за двома напрямками: підписання регіональних торговельних угод та регіональних торговельних угод, що містять інвестиційні положення (с. 73, рис. 1.4). У процесі дослідження автором з'ясовано, що сучасна база знань з приводу теоретичного пояснення регіональної економічної інтеграції базується на різних наукових школах, які по-різному розглядають механізм взаємодії національних економічних систем в рамках певного об'єднання, визначають її рушійні сили і критерії інтегрованості національних економік (с. 72 – с. 76).

Заслуговує на увагу дослідження інститутів регулювання міжнародної інвестиційної діяльності, які автором розподілене на: національні, регіональні та міжнародні; запропоновано систематизувати регіональні торговельні угоди, що містять інвестиційні положення – ТІРPs залежно від кількості та статусу учасників, форм інтеграції, сфери охоплення питань (с. 86, рис. 1.5).

Друга група проблем присвячена аналізу міжнародного інвестування країн у регіональних інтеграційних об'єднаннях. Чільне місце у дисертації посідає ретельний аналіз динаміки, структурних зрушень, який дав змогу визначити основних країн-реципієнтів та інвесторів (с. 113 – с. 127); дослідити динаміку транскордонних угод зі злиття і поглинання, які вважаються одним із індикаторів стану світової економіки (с. 127 – с. 128); визначити секторальні пріоритети прямого інвестування (с. 128 – с. 133). За результатами проведеного автором зроблено висновок, що показники міжнародного інвестування вказують на розбіжності в динаміці між регіонами світу, в основному через глобальну економічну нестабільність і політичну невизначеність. Крім того, автор підкреслює, що важливою тенденцією сучасної міжнародної торгівлі для участі місцевих фірм у глобальних виробничих ланцюжках (ГВЛ) – є створення сприятливого інвестиційного

та торговельного середовища, а отже особливого значення набувають регіональні торговельні та інвестиційні угоди (с. 133).

Для дослідження особливостей інвестиційної діяльності країн у контексті міжнародної регіоналізації торгівлі автором було обрано такі регіональні інтеграційні об'єднання, як АТЕС, ЄС, НАФТА, АСЕАН, МЕРКОСУР та країни-БРІКС, оскільки в рамках кожного із них концентруються торговельні потоки та постають питання стосовно регулювання інвестицій. Під час проведення аналізу за 2005-2016 рр. обсягів експорту товарів провідних регіональних інтеграційних об'єднань (с. 137, табл. 2.2), надходження ПІІ, темпів зростання їх обсягів та експорту в окремих регіональних інтеграційних об'єднаннях (с. 137 – с. 170, табл. 2.3, рис. 2.13, 2.14, 2.15, 2.16, 2.17, 2.18), встановлено зростання обсягів залучених інвестицій у АТЕС, НАФТА, АСЕАН, МЕРКОСУР та країни-БРІКС і зменшення інвестиційних надходжень до ЄС; посилення позицій АТЕС, БРІКС, збереження – НАФТА, АСЕАН, послаблення – ЄС, МЕРКОСУР у глобальних торговельно-інвестиційних потоках; визначено, що уніфікація правил інвестування характерна для ЄС, надання національного режиму чи найбільшого сприяння, з певними обмеженнями для країн-членів регіональних інтеграційних об'єднань та третіх країн – ЄС, НАФТА, АСЕАН, МЕРКОСУР, включення механізму врегулювання інвестиційних спорів та укладання регіональних торговельних угод, що включають інвестиційні положення, з третіми країнами (с. 188, табл. 2.7).

Безсумнівний науковий інтерес представляють дослідження щодо особливостей інвестиційної політики країн в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі, що дозволило автору розділити їх на дві великі групи: інвестиційної лібералізації та інвестиційного протекціонізму та зробити висновок про те, що інвестиційна політика країн у період 2005-2016 рр. носила здебільшого лібералізаційний характер та характерна для країн Азії, що розвиваються, і країн з перехідною економікою; розвиненим країнам та країнам Латинської Америки, що розвиваються, притаманна політика інвестиційного протекціонізму (с. 170 – с. 183); визначити, що лібералізація характерна для країн-членів АСЕАН та БРІКС, про-

текціонізм – НАФТА, ЄС та МЕРКОСУР (с. 181), інструменти політики лібералізації використовуються країнами переважно у інфраструктурному секторі та нафтопереробній промисловості; протекціонізму – для захисту сектору сільського господарства, телекомунікацій, зв'язку та транспорту, сектору національної безпеки й оборони (додаток З, табл. З.1; додаток К, табл. К.1).

У третьому розділі дисертації особливу увагу приділено пріоритетам та механізму реалізації інвестиційних стратегій країн в умовах посилення регіоналізації міжнародної торгівлі.

Досліджено залежність між обсягами надходжень ПІІ X (незалежна змінна) та обсягами ВВП регіонального інтеграційного об'єднання Y_1 (залежна змінна); обсягами надходжень ПІІ X (незалежна змінна) та обсягами експорту регіонального інтеграційного об'єднання Y_2 (залежна змінна) щодо визначення ролі прямих іноземних інвестицій для АТЕС, НАФТА, ЄС, БРІКС, АСЕАН, МЕРКОСУР, для аналізу яких було використано дані емпіричних рядів за 12 років – 2005-2016 рр. (с. 199 – с. 209). Крім того, для визначення значимості лінійних регресійних моделей у регресійному аналізі (правильність/надійність рівняння регресії) та оцінки значимості факторів, що досліджуються, було розраховано критерій Фішера (с. 209 – 211).

Для визначення інвестиційних стратегій країн-членів регіональних інтеграційних об'єднань за критерієм зовнішньоекономічних пріоритетів запропонований методичний підхід, який передбачає диференціацію показників торговельно-інвестиційної залежності (коефіцієнт кореляції обсягів надходжень ПІІ та експорту) та інвестиційної залежності (коефіцієнт кореляції обсягів надходжень ПІІ та ВВП) з урахуванням рівня інноваційного потенціалу та характеру інвестиційного сальдо країн (с. 215 – с. 217). Розкрито ризики та переваги інвестиційних стратегій країн (с. 228 – с. 229, табл. 3.5).

Враховуючи можливість вирішення важливих питань шляхом підписання регіональних торговельних угод, автор підкреслює актуальність формалізації механізму реалізації інвестиційних стратегій країн у регіональних інтеграційних об'єднаннях, який: має бути направлений на досягнення стратегічних цілей від-

повідно до обраної інвестиційної стратегії (геополітичне домінування, економічне зростання та підвищення конкурентоспроможності, економічні реформи та покращення бізнес середовища); базуватися на визначених принципах; забезпечувати регулювання міжнародної інвестиційної діяльності національними, регіональними та міжнародними інститутами; передбачати встановлення інвестиційного режиму (найбільшого сприяння, національного чи преференційного) та використання методів (фінансових, організаційно-правових, податкових) й інструментів політики інвестиційної лібералізації чи протекціонізму відповідно до визначених цілей інвестиційних стратегій країн (с. 230); розроблено схему формалізації механізму реалізації інвестиційних стратегій країн-членів регіональних інтеграційних об'єднань (с. 231, рис. 3.9). Виокремлено завдання інвестиційної стратегії на національному, двосторонньому та регіональному рівні (с. 230 – с. 232).

Враховуючи, що міжнародне регулювання інвестиційної діяльності є громіздким, спостерігається дублювання положень міжнародних інвестиційних угод та невідповідність стандартам міжнародного права в інших сферах регулювання, автор наголошує про необхідність реформування МІУ, врахування даного питання при формуванні інвестиційних стратегій країнами та пропонує 10 напрямків реструктуризації існуючих угод, які не є взаємовиключними та можуть бути використані взаємодоповнюючим способом, особливо країнами, що мають велику кількість МІУ (с. 233 – с. 234, табл. 3.6). Виділено вісім принципів реалізації інвестиційної стратегії країни (с. 235 – с. 237). Визначено інструменти реалізації стратегій країн, які систематизовано щодо її характеру (лібералізація, протекціонізм) і методів реалізації (фінансові, організаційно-правові, податкові) для досягнення визначених цілей відповідно до обраної країнами інвестиційної стратегії (с. 239 – с. 240, табл. 3.7).

Враховуючи можливі ризики для країн від реалізації інвестиційних стратегій, необхідними є моніторинг, оцінка та контроль виконання розроблених інвестиційних стратегій, детермінанти формування інвестиційного середовища автором розподілені на національні, регіональні, глобальні, організаційно-

інституційні (с. 248, табл. 3.8). Проаналізовано основні національні фактори, що визначають поведінку інвесторів стосовно доцільності вкладення ПІІ в економіку країни і основні регіональні та глобальні фактори впливу на майбутні глобальні потоки ПІІ (с. 245 – с.248).

Наукова та практична цінність отриманих результатів

Наукова цінність результатів полягає у поглибленні теоретичних засад формування інвестиційних стратегій країн та формалізації механізму їх реалізації в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі.

Практична цінність роботи полягає у тому, що основні положення, висновки та рекомендації, які викладені автором у наукових працях та дисертації, є внеском у розвиток теоретичних та науково-практичних засад щодо механізму реалізації інвестиційних стратегій країн у контексті міжнародної торговельної регіоналізації. Дисертаційна робота становить базис для подальших досліджень регулювання міжнародних інвестиційних потоків у рамках регіональних інтеграційних об'єднань та може бути використана державними структурами, науковими та освітніми установами, міжнародними компаніями та національними підприємствами у розвитку міжнародних економічних відносин тощо.

Основні положення та рекомендації дисертаційної роботи впроваджено у практичну діяльність організацій: Управління зовнішньоекономічної діяльності Дніпропетровської обласної державної адміністрації при створенні умов стимулювання інвестиційної діяльності вітчизняних суб'єктів підприємництва у контексті підписаних угод про зону вільної торгівлі України (довідка № 11-832/0/98-17 від 31.10.2017); кафедри міжнародної економіки і світових фінансів Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара під час формування робочих програм, проведення практичних та семінарських занять із дисциплін «Міжнародна економіка», «Міжнародні стратегії економічного розвитку», «Іноземне інвестування» (довідка № 88-552-109 від 15.03.2018); ТОВ «Автотранссервіс» при формуванні умов співпраці підприємства з іноземними інве-

сторонами та визначенні перспектив його виходу на світовий ринок (довідка № 122 від 28.11.2016); ТОВ «Малбі Фудс» у встановленні партнерських відносин та підписанні зовнішньоторговельних контрактів із представниками країн Близького Сходу та Західної Європи (довідка № 23/04-11 від 26.04.2018); ТОВ «Позитрон GmbH» при формуванні партнерських відносин з державою, розробці та реалізації інноваційно-інвестиційних проектів (довідка № 347 від 18.12.2017).

Зауваження та дискусійні положення дисертації

Відзначаючи позитивні сторони дисертації, слід звернути увагу і на дискусійні моменти.

1. В цілому погоджуючись із сформульованою темою дисертації та зважаючи на синонімічність слів «країна», «державна», все ж більш вживаним терміном в науковій літературі є поєднання «інвестиційна стратегія держави», а не «інвестиційна стратегія країн», окрім того автор використовує таке термінологічне словосполучення на с. 37, 46, 47, 48, 58, 59 та на інших упродовж всієї дисертації.

2. У табл. 3.5 наводяться ризики та переваги інвестиційних стратегій країн. Разом з тим в роботі є відсутній авторській критичний аналіз зазначених ризиків та переваг (с. 228 – с. 229).

3. Позитивно оцінюючи дослідження автора сучасних трендів інвестування країн-членів регіональних інтеграційних об'єднань (п. 2.2, с. 135-170), вважаємо, що доцільно було б розглянути, яким чином приєднання окремих країн до обраних для дослідження регіональних об'єднань (АТЕС, НАФТА, ЄС, АСЕАН, МЕРКОСУР та країн БРІКС) вплинуло на вибір стратегії інвестування.

4. Враховуючи особливості інтеграційних процесів на африканському континенті, автору доцільно було б більш ретельніше приділити увагу виокремленню видів інвестиційних стратегій країн Африки (п. 3.1, с. 221-224), а саме шляхом використання запропонованого автором методичного підходу до визначення видів інвестиційних стратегій країн за критерієм їх зовнішньоекономічних пріоритетів. Доцільно було б поглиблено обґрунтувати напрямки реалізації

інвестиційних стратегій країн Африки в рамках регіональних інтеграційних об'єднань, оскільки перспективи укладання мегарегіональних угод на африканському континенті охарактеризовані автором стисло (п. 3.2, с. 252).

5. Робота не позбавлена мовностилістичних огріхів.

Проте зазначені дискусійні положення даної дисертації не знижують рівня отриманих у роботі наукових і практичних результатів.

Загальна оцінка дисертації та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Пащенко Ольги Вячеславівни виконана з використанням сучасних методів наукового дослідження, є результатом самостійного наукового пошуку автора з достатньою обґрунтованістю запропонованих рекомендацій, містить елементи наукової новизни та важливі практичні рішення, частина яких реалізується на загальнодержавному та корпоративному рівні. Робота має чітку логічну структуру та послідовно викладений зміст.

Тема дисертаційної роботи, об'єкт та предмет дослідження, її зміст, сформульовані положення та висновки відповідають паспорту спеціальності 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. Зміст автореферату є ідентичним до основних положень дисертації.

Згідно існуючих вимог, за результатами проведеного дослідження автором опубліковано наукові праці у фахових виданнях, зарубіжних виданнях та наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних. Результати дисертаційного дослідження апробовані на науково-практичних конференціях різних рівнів.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором теоретико-методологічних та методичних результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Пащенко Ольги Вячеславівни на тему «Інвестиційні стратегії країн в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету

Міністрів України від 24 липня 2013 р. №567 (зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р. та № 567 від 27.07.2016 р.), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент:

професор кафедри міжнародних фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
доктор економічних наук, професор



Т. О. Фролова

Підпис Т.О. Фролової засвідчую,
вчений секретар ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»



О. Ю. Паценко